

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. IV. Confutantur aliæ tres evasiones Adversariorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

DEI sententiam, luculento testimonio confirmat id, quod refert Pallavicinus in hist. Concil. Trid. l. 7. c. 8. n. 3. cum disceptaretur de essentia peccati originalis; plerique probarunt, id quod F. Balthasar Eredia ex Ordine Predicatorum Episcopus ex S. Thoma etiam depromebat: *nimirum, quod licet omne peccatum universaliter loquendo, principaliter consistat & velut formaliter in privatione NB. debita rectitudinis opposita, secundam quam partem non est effectus, sed defectus, nihilominus subiectum talis privationis [sicut omnium aliarum privationum] est res vere subsistens. Pari modo igitur essentia peccati originalis. &c.* Ubi vides, hunc præclarum Thomistam ex suo S. Doctore pro explananda privativa essentia peccati originalis, fundamentum posuisse, quod quodlibet peccatum secundum suum formale, quo defectum nominat, in privatione consistat; idque probantibus plerisque Concilii PP.

§. III.

Refelluntur effugia Adversariorum.

7. Respondent igitur primò ad auctoritatem S. Script. peccatum appellari nihilum in sensu metaphorico & morali, eò quod sit nullius valoris & existimationis apud DEUM, quo sensu in S. Script. etiam peccatores quandoque dicuntur ad nihilum redigi.

8. Sed contrà est primò, quod S. Script. & PP. etiam peccatum comparant *caecitati & tenebris*, quæ voces non tantum morale, aut metaphoricam, sed veram privationem significant, atque secundum communem Theologorum regulam verba S. Script. sunt in sensu litterali accipienda, quando cunque nullum sequitur inconveniens.

Contra est secundò, quod SS. PP. dicant, peccati nullam esse essentiam, vel naturam: sed nullitas essentia & natura non est mera nullitas moralis & metaphorica, sed est vera formalis carentia & privatio; ergo.

9. Respondent alii secundò. Cum SS. PP. dicant, mali seu peccati nullam esse naturam vel essentiam, ipsos loqui contra Manichæos & velle significare, quod malum non sit aliqua natura per se subsistens; non autem negare, quod sit aliqua entitas & habitudo positiva.

10. Sed contrà est primò. Qui vellet negare, quod accidens sit natura per se subsistens, ineptè diceret, accidentis nullam esse naturam, vel essentiam: ergo etiam SS. PP. si tantum vellet negare, quod malum sit natura substantialis, ineptè dicerent, mali seu peccati nullam esse naturam, vel essentiam.

Contra est secundò. SS. PP. insuper dicunt, malum & peccatum esse meram boni absentiam, amissionem, privationem, ideoque comparant cum tenebris & caecitate. Sed ex eo quod ali-quod ens non sit substantia, nequaquam sequitur esse meram boni absentiam & amissionem, nihil esse aliud quam boni privationem; particulæ enim universaliter negantes sunt malignantis nature, ut vocant Dialectici, & negant omnem essentiam ac bonitatem.

Contra est tertio, quod plures è SS. PP. allegatis, uti Greg. Damasc. Anf. nullum habent negotium cum Manichæis.

Contra est quartò. Natura tam accidentalis, quam substantialis est à DEO formale peccati non est à DEO; ergo tam parum est natura accidentalis, quam substantialis.

Respondent alii tertio. Defectum & aversionem aliquando accipi contrariè, aliquando privativè. Contraria aversio consistit in positiva tendentia contra DEUM, quæ in peccatis oppositis virtutibus Theologicis reperitur formaliter, in aliis verò virtualiter & interpretativè. Cum igitur S. Script. & PP. docent, peccatum esse defectum & aversionem à DEO, intelligendum hoc esse de defectu & aversione contrariè, non privativè.

Sed contrà est primò: quod hæc explicatio fit contra institutionem & usum utriusque termini, nempe defectus, & aversionis. Defectus quippe ex ipsa notione vocis significat absentiam alicujus debite perfectionis, aversio quoque formaliter non significat tendentiam in aliquid sed potius recessum & fugam ab aliquo; unde & frequenter in S. Script. dicitur *recessus, derelictio, abalienatio, aberratio* Jer. 2. Deut. 32. & pl. 77. exponitur per *non servationem pacti, averterunt se, & non servaverunt pactum*. Quod verò Salmanticenses dicunt, aversionem non tam ab avertendo, quam aversando accipiendam, quod nominat quid positivum, gratis dicitur, neque ad Grammaticam crisin subsistit. Imò hinc sequitur, quod omne peccatum formaliter consistet in positivo actu fugæ, & non in conversione, quod est contra ipsos Salmanticenses.

Contra est secundò, quod illa positiva & contraria aversio non sit ad mentem S. D. nam S. D. peccati aversionem ab incommutabili bono contraponit conversioni ad bonum commutabile, tanquam formale contra materiale: atqui aversio contraria Adversariorum nihil est aliud quam conversio ad commutabile bonum, nam secundum ipsorum explicationem consistit in positiva tendentia in objectum divina legi contrarium; ergo illa aversio contraria juxta mentem S. D. non est formale sed materiale peccati. Maj. liquet tum è testimoniis præallegatis, tum ex 3. p. q. 86. a. 4. ad 1. ubi dicitur: *Culpa mortalis utrumque habet, aversionem à DEO, & conversionem ad bonum creatum: sed aversio à DEO est sicut formale, conversio autem ad bonum creatum, est sicut materiale.*

Contra est tertio. Illa contrarietas constituit formalem rationem peccati, quæ significatur in Augustiniana definitione, *dictum, factum, vel concupitum contra legem DEI*: sed hæc non est quid positivum; nam S. D. hic a. 6. in c. docet: quod per *ly contra legem* significetur carentia debite commensurationis, quæ se habet ut formale.

§. IV.

Confutantur alie tres evasiones Adversariorum.

Respondent quartò maxime ad clarissimas auctoritates è S. D. caecitatem, tenebras, privationem rectitudinis, bonitatis, commensurationis dici de peccato in sensu causali, non autem formali: quod nempe peccatum sit radicaliter privatio, in quantum ipsa tendentia in objectum dissonum

dissonum rationi sit radix, ad quam in posteriori naturæ consequatur & resultat privatio debitæ commensurationis cum regulis rationis. Nihilominus ipsum formale peccati jam haberi in priori instanti antecedente resultantiam hujus privationis, in quo nimirum actus concipitur tendere in objectum difforme rectæ rationi.

14. Sed contrā est primò, quòd ad explicandam alicujus rei essentiam & naturam fallaciter & æquivocè adhibetur sensus causalis: nisi forrè per solos effectus deveniri possit in naturæ cognitionem. At SS. PP. & Angelici Doctoris propositum fuit explicare formalissimam naturam & essentiam peccati: non ergo in sensu causalis, sed formaliter prædicatum privativum attribuere peccato.

Contrā est secundò. Qui affirmat aliquod prædicatum in sensu causalis, non ideo cum veritate potest de subiecto negare omne aliud prædicatum formale: e. g. qui in sensu causalis diceret humanæ naturæ differentiam esse risibilitatem [subintelligendo radicaliter] non ideo posset cum veritate dicere, humanæ naturæ differentiam profus nihil aliud esse, quàm risibilitatem, hoc ipso enim risibilitas prædicaretur de differentia humanæ naturæ etiam formaliter: atqui SS. PP. remouent à peccato omne aliud prædicatum positivum, eam dicunt, nullam esse mali essentiam, malum nihil aliud esse, quàm boni privationem &c: ergo non in sensu causalis, sed formaliter loquuntur: aliàs quippe nullum relinquerent prædicatum formale constitutum peccati.

Contrā est tertio. Quòd termini reduplicantes, ac præcipuè Tò formaliter faciunt sensum formalem, non causalem: atqui S. D. eum de peccato affirmat privationem, utitur terminis reduplicativis, atque ipso Tò formaliter: ergo. Minor constat ex præallegatis textibus: dicitur enim, in quantum actioni aliquid deficit de plenitudine essendi, in tantum dici malum: ex hoc actum humanum esse malum, quòd caret debitâ commensuratione: omne peccatum formaliter consistere in aversione: privationem boni se habere formaliter, & conversionem ad bonum commutabile se habere materialiter in peccato: peccatum in quantum habet rationem peccati ex privatione rectitudinis, dici per privationem debitæ formæ.

Contrā est quartò, quòd hanc explicationem expressè rejicit S. D. q. 2. de malo, a. 9. ad 2. peccatum, inquit, est mors animæ effectivè, essentialiter verò est actus de formis & inordinatus. Ergo juxta doctrinam S. D. inordinatio, h. e. privatio debiti ordinis essentialiter & formaliter in quid prædicatur de peccato: id autem, quòd effectivè, seu causaliter de ipso dicitur, est mors animæ, h. e. privatio gratiæ & charitatis, seu macula, quæ remanet post peccatum.

Contrā est quintò, quòd in 2. Sent. dist. 34. a. 2. ad 4. dicit: Sicut albedo formaliter facit album, ita etiam formaliter privatio & corruptio corrumpit: malum verò per se sumptum est ipsa privatio: unde non sequitur quòd sit ens positivè dictum. Quæ sanè verba & comparatio cum albedine omnem præcludunt exitum effugio Adversariorum.

Celebris est vasio Adversariorum, quâ distingunt malum in absolutum & respectivum. Illud, ajunt, nihil profus bonitatis includere: istud verò includere aliquam bonitatem, & ita esse malum respectu alicujus naturæ, ut tamen possit esse bonum respectu alterius, veluti calidus quamvis sit malus respectu aquæ, in quantum est frigoris destructivus, aliâ tamen ratione est bonus. Hoc posito dicunt, in peccato repetitionem utriusque mali, & quidem per se primò rationem mali absoluti, Malum respectivum est, in quantum est habitudo & tendentia in objectum dissonum rationi, & hoc est ipse primarium ac essentialis: Malum absolutum est, in quantum in se habet carentiam & privationem debitæ commensurationis, quæ tamen cum genere supponat actum jam constitutum in genere & specie mali moralis, non est ipsum formale constitutum peccati, sed accidentale complementum illius. Cum ergo S. D. dicit, peccatum esse malum, in quantum est privatum debitâ rectitudine, ipsum [sicut & SS. PP.] intelligendum esse de peccato sub ratione mali absoluti, & simpliciter, non autem sub ratione mali respectivi, & hanc malitiam bene posse dici formalem, non quidem eo sensu, quasi peccatum in ratione peccati formaliter & primario constituitur; sed quia peccato in sua essentia jam constituto superueniens, idque formaliter denominans, illud formaliter secundario & consecutivè constituitur in ratione mali simpliciter.

Contrā hanc evasionem est primò. Quòd juxta usitatam acceptionem illa propriè sunt mala respectiva, quæ in se quidem sunt formaliter bona, & à DEO causata, sunt tamen & dicuntur mala solum respectu alterius subiecti, cui causant aliquem defectum & privationem suæ perfectionis, quemadmodum calor in se bonus, respectu aquæ dicitur malus, in quantum in ipsâ destruit connaturalem perfectionem frigoris. Et malum passivè dicitur respectivè malum, in quantum in eo qui punitur tollit aliquod bonum ideoque propriè causatur à DEO, juxta illud Amos 3. Si erit malum in civitate, quòd non fecit Dominus. Sicque idem esse respectivè, & causaliter malum. Atqui peccatum non tantummodo est malum causaliter, quia tollit à subiecto perfectionem debitam, nempe gratiam & charitatem, sed intrinsecè in seipso formaliter, & quidem formaliter in seipso est à DEO odibile & inefficibile: ergo non est malum respectivum, sed absolutum.

Contrā est secundò. Ratio mali ut sic in genere est formaliter privativa: ergo etiam formalis ratio peccati. Antecedens est receptissimum apud Philosophos, SS. PP. & D. Th. Consequentiâ probatur: Ratio generis analogi magis quam magis reperitur quàm in principali analogato: sed peccatum sub genere mali est principale analogatum, sive appelletur absolutum, sive respectivum: ipsum quippe est pessimum peccatum, quòd à DEO nullo modo causari, nec se cognosci, nec in ipsum referri potest: ergo etiam ratio peccati debet esse privativa.

Contrā est tertio. Peccatum vel ideo vocatur malum respectivum, quia est aliquis ordo & habitudo

bicudo ad objectum, vel quia illi ordini superadditur aliquis defectus. Non primum; quia totus ordo ad objectum est ens positivum, de genere predicamenti, à DEO effectibile: non secundum; quia defectuositas, quodcumque subjectum informat, & intrinsecè denominet, sive illud sit absolutum, sive respectivum [quod est ipsi planè per accidens] illud absolute malum, & defectuosum denominat: e.g. defectus claudicationis, qui est in motu tanquam ente respectivo, & què motum tibi in seipso absolute defectuosum denominat, quàm gibbositas defectuosum, quod est ens absolutum, absolute defectuosum denominat. Cùm ergo peccatum sit malum ratione defectuositatis sibi intrinsecè, etiam dicendum est absolute malum.

17. Contrà est quartò. Dato non concessio, quòd peccatum rectè dicatur malum respectivum propter inclusam habitudinem ad objectum; tamen malum absolutum etiam per Adversarios formaliter consistit in privatione boni, quia non tantum causat, sed est in seipso formaliter malum, & exclusivum boni: sed non minùs peccatum est in seipso formaliter malum, priusquam causet aliquid malum: neque enim, ut dictum, proprietates & characteres mali alibi magis, quàm in peccato reperiuntur: ergo.

Sexta denique responsio, parum differens à priori est, quàm distinguunt privationem, & dicunt aliam esse privationem in fieri, aliam in facto esse. Privatio in fieri in recto est aliquid positivum, causat tamen privationem in facto esse, quæ in recto non est aliquid positivum, quo modo dicuntur morbum lethalem esse privationem in fieri, mortem subsecutam esse privationem in facto esse. Cùm ergo S. D. dicit, peccatum formaliter constituit per privationem, ajunt ipsum loqui de privatione in fieri, quæ nimirum est positiva tendentia in objectum prohibitum, ex qua causatur privatio tum rectitudinis debite, tum ipsa mors animæ, quæ sunt privationes in facto esse.

Sed contrà est primò, quòd hæc responsio non nisi in modo loquendi differt à precedentibus: nam juxta hanc explicationem tantum esset privatio causalis, quatenus nempe causaret privationem, & esset malum respectivum, quod in recto diceret positivam essentiam, quæ omnia primùm sunt refutata.

18. Contrà est secundò, quòd juxta mentem S. D. q. 2. de malo a. 9, in c. etiam privatio in fieri non dicit in recto aliquid positivum, sed negativum, & hoc solo distinguitur à privatione in facto esse, quòd ista [quam vocat ibidem puram privationem] tollit totum bonum oppositum, ut mors; illa verò [quam vocat privationem non puram, quæ concipitur per modum tendentiæ ad puram privationem] relinquit aliquid de bono opposito, & conjungitur cum aliquo positivo. Ideoque respondens ad objectionem Stoicorum, dicentium omnia peccata esse æqualia, eò quòd privationes non recipiant magis, & minùs, dicit hoc axioma Philosophorum esse intelligendum de puris privationibus quæ privant toto bono opposito, non de privationibus non puris, quæ conjunguntur cum aliquo actu, & relinquunt aliquid de bono opposito; peccatum autem pertinere ad

R. P. Mezger, Theol. Schol. Tom. II.

genus privationis non puræ. Sicut ergo, inquit, non omnis deformitas corporis est æqualis, sed quedam est aliæ major, secundum quod privatur plura ad decorem pertinentia, vel aliquid principalius; ita non omnis deformitas, vel inordinatio actus est æqualis, sed quedam est aliæ major. Ita S. D.

Ex his, sicut etiam ex solutione testimoniorum quæ pro opposita sententiâ adducuntur, liquet, sententiam stantem pro privativo peccati majori auctoritatis pondere esse subnixam.

§. V.

Exponuntur opposita testimonia.

AD testimonia partim è S. Scriptis partim è 9. SS. PP. in contrarium adducta prompta est responsio, illa omnia loqui de materiali peccati, quod formali malitiæ subternitur: certum quippe est, in omni peccato commissionis reperiri aliquem voluntatis actum, qui sit conversio in bonum commutabile, qui tamen ipse carentiæ debite rectitudinis & ordinis ad incommutabile bonum subternitur. At verò testimonia à nobis adducta cum non possint exponi de materiali peccati [quis enim somniat, extra peccatum commissionis materiale peccati esse quid privativum?] accipienda sunt de formali.

Pro expositione testimoniorum, quæ adducuntur è S. D. recolendum est, quod initio hujus disputationis dixi, peccatum commissionis, & malum morale non dicere solam malitiam abstractè, sed esse quoddam concretum accidentale ex actu tanquam materiali, & malitiâ tanquam formali. Unde sicut album significat subjectum habens albedinem, ita peccatum significat actum seu tendentiam in objectum habentem deformitatem malitiæ. Et quando moralitas dividitur in bonitatem & malitiam tanquam species subalternas, malitia non abstractè & solitariè, sed quatenus recepta in actu & tendentia voluntaris accipitur. Unde.

Respondeo, tria prima testimonia è S. D. op. 21. posita loqui de malo concretè, non abstractè, specificativè, non reduplicativè, seu sub ratione mali accepto: quo sensu verum est, malum & peccatum esse quid positivum ex parte substrati, & materialis: item esse quid bonum, & habere contrariam oppositionem cum actu bono & honesto, & ut sic accipere speciem ex parte positivæ conversionis. Ita loquitur ipse S. D. hic q. 75. a. 1. ad 1. *Peccatum non solum significat ipsam privationem boni, quæ est inordinatio, sed significat actum sub tali privatione, quæ habet rationem mali.* Et q. un. de Virt. in com. a. 2. ad 5. *Malum non constituit speciem ratione privationis, sed ratione ejus, quod privationi subternitur.*

Ad subsumptum Resp. Idem est formale constitutum peccati quod est specificativum ipsius in esse mali moralis & peccati ut sic, nego; in esse talis mali, & in tali determinatâ specie constituti, concedo. Cujus responsionis fundamentum est in S. D. in 2. dist. 34. a. 2. ad 3. ubi docet: *Malum per se, vel abstractè sumptum non est differentia specifica, sed malum per accidens, vel concretè sumptum.* Et rursus: *Mala alio specificantur ex ordine ad finem indebitum, cui admiscetur privatio finis debiti, ex quo ratio mali incidit*

A a

©c. Si